

วิธีการฝึกซ้อมไวโอลินคอนแชร์โตในบันไดเสียง ดี ไมเนอร์ ของ ชอง ซิเบลิอุส Performance Practice: Violin Concerto in d minor by Jean Sibelius

ชลัฐ ลิ้มปิติริ*

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้ เพื่อศึกษาแนวทางการฝึกซ้อมเพื่อการแสดงบทเพลงไวโอลินคอนแชร์โตในบันไดเสียง ดี ไมเนอร์ ของชอง ซิเบลิอุส ให้เกิดประสิทธิภาพในการฝึกซ้อมสูงสุด

ในขั้นตอนการฝึกซ้อมต่างๆ เป็นแนวทางของผู้เขียนที่ได้ศึกษาและแก้ไขปัญหาซึ่งเกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายอย่างดี ผู้ฝึกแต่ละคนอาจมีปัญหและแนวทางการซ้อมต่างกันออกไป นอกจากนี้ผู้ฝึกสามารถนำวิธีการคิด ขั้นตอนการฝึกซ้อมไปประยุกต์ใช้ในการฝึกซ้อมอื่นๆ หรือบทเพลงอื่นๆ ได้อีกด้วย

This independent study was conducted for purpose of finding the most efficient method of practicing Jeans Sibelius's Violin Concerto in D minor.

The steps therein proved efficient and are the result of the author's thorough study on the matter. Nevertheless, individual students with unique styles of practicing may encounter different problems along the way. This method can also be implemented on other pieces to reach greater practice efficiency.

* นักศึกษาปริญญาโท วิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต

บทนำ

ของ ซีเบลียส (Jean Sibelius, 1865-1957) เป็นนักไวโอลินและนักประพันธ์ที่มีชื่อเสียงที่สุดคนหนึ่งของประเทศฟินแลนด์ในยุคโรแมนติกตอนปลาย ไวโอลินเป็นเครื่องดนตรีที่เขาโปรดปราน ไวโอลินคอนแชร์โตในบันไดเสียง ดี ไมเนอร์ (*Violin Concerto in d minor*) ของเขาได้กลายเป็นหนึ่งในไวโอลินคอนแชร์โตที่มีบทบาทความสำคัญ และได้รับการยอมรับว่าเป็นไวโอลินคอนแชร์โตที่ยอดเยี่ยมที่สุดบทหนึ่งทั้งในด้านเทคนิคและความไพเราะ

กาย ริคการ์ด (Guy Rickards) ได้กล่าวถึงบทเพลง ไวโอลินคอนแชร์โตในบันไดเสียง ดี ไมเนอร์ ไว้ในหนังสือ *Jean Sibelius* ปี ค.ศ.2008 โดยสังเขปว่า "ไวโอลินคอนแชร์โต ของของ ซีเบลียสนั้นได้กลายมาเป็นหนึ่งในบทเพลงบรรเลงเดี่ยวไวโอลินมาตรฐานในสมัยใหม่ และเป็นบททดสอบหลักอย่างท้าทายในการแข่งขัน International Jean Sibelius Violin Competition"¹ จากคำกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าผู้บรรเลงต้องอาศัยทักษะและความรู้ในการบรรเลงขั้นสูง นอกจากนี้ยังต้องอาศัยการฝึกซ้อมและการเตรียมตัวที่มีประสิทธิภาพ

ปัญหาส่วนมากที่พบในการบรรเลงเดี่ยว นอกจากจะเป็นเรื่องการควบคุมเทคนิคในการบรรเลงแล้วยังรวมไปถึงความรู้ความเข้าใจในบทเพลงด้วย ซึ่งผู้บรรเลงต้องมีการฝึกซ้อมและการเตรียมตัวที่ถูกต้อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการแสดงที่สมบูรณ์ที่สุด อภิชัย เลี่ยมทอง ได้ให้ความสำคัญของการฝึกซ้อมและการเตรียมตัวไว้ว่า

การแสดงดนตรีที่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ นักดนตรีต้องมีการวางแผนเพื่อเตรียมตัวทั้งด้านร่างกายและจิตใจให้การแสดงมีความสมบูรณ์ที่สุด เมื่อนักดนตรีมีการฝึกซ้อมที่ถูกต้องจะทำให้เกิดความเข้าใจและสามารถควบคุมเทคนิคการบรรเลงเครื่องดนตรีช่วยลดความประหม่าและตื่นเวที ถึงแม้จะมีอุปสรรคบางอย่างสำหรับการแสดงดนตรีอาจเป็นสิ่งที่นักดนตรีไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ลักษณะเสียงของห้องแสดง เสียงรบกวนจากผู้มาฟังการแสดง เป็นต้น แต่หากนักดนตรีมีการเตรียมตัวด้วยการฝึกซ้อมอย่างมีระบบแล้ว อุปสรรคเหล่านี้จะไม่เป็นปัญหาสำหรับการแสดงดนตรีของนักดนตรีมากนัก การเตรียมตัวการแสดงดนตรีโดยการฝึกซ้อมนั้นเป็นสิ่งจำเป็นที่นักดนตรีต้องปฏิบัติและให้ความสำคัญ และผู้แสดงดนตรีควรทราบถึงหลักสำคัญในการฝึกซ้อมที่ถูก วิธีการฝึกซ้อมโดยการใช้เวลามากอย่างไม่ถูกวิธี อาจไม่ให้ผลสำเร็จเทียบเท่าผู้ใช้เวลาฝึกซ้อมน้อยอย่างถูกวิธี²

¹ Guy Rickards, . *Jean Sibelius*, 2nd ed. (New York: Phaidon Press, 2008), 83.

² อภิชัย เลี่ยมทอง, "หลักสำคัญสำหรับการฝึกซ้อมดนตรีเพื่อประสิทธิภาพสูงสุด," *วารสารดนตรี*, 7, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2555): 30.

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาทักษะในการบรรเลง
2. เพื่ออธิบายแนวทางการฝึกซ้อม
3. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องเทคนิคในบทเพลง ไวโอลินคอนแชร์โตในบันไดเสียง ดี ไมเนอร์ ของชอง ซีเบลิอุส

ขอบเขต

ขอบเขตของการศึกษาบทประพันธ์นี้ ผู้เขียนได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา ดังนี้

1. อธิบายแนวทางของผู้เขียนในการฝึกซ้อมบทเพลง ไวโอลินคอนแชร์โตในบันไดเสียง ดี ไมเนอร์ ท่อน 1) Allegro moderato
2. สำหรับบรรเลงเดี่ยวไวโอลินกับเปียโน (Edition by Robert Lienau)

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. พัฒนาทักษะในการบรรเลง
2. เป็นแนวทางการฝึกซ้อม
3. เข้าใจถึงเทคนิคในบทเพลง ไวโอลินคอนแชร์โตในบันไดเสียง ดี ไมเนอร์ ของชอง ซีเบลิอุส

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ประวัติ ของ ซีเบลิอุส โดยสังเขป

ชอง ซีเบลิอุส เป็นนักไวโอลินและนักประพันธ์ชาวฟินแลนด์ในช่วงยุคโรแมนติกตอนปลาย เกิดเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม ค.ศ.1865 เริ่มเรียนไวโอลินตอนอายุ 15 ปี เขาได้เข้าเรียนกฎหมายแต่ด้วยความรักและความใฝ่ฝันจะเป็นนักไวโอลินจึงตัดสินใจศึกษาดนตรีในเวลาต่อมา สุดท้ายเขาไม่มีโอกาสได้เป็นนักไวโอลินอย่างที่เขาค้นใจจึงผันตนเองเป็นนักประพันธ์ดนตรี ในช่วงชีวิตของเขาได้รับแรงกระตุ้นจากกระแสชาตินิยมในสมัยนั้น ส่งผลให้เขาประพันธ์เกี่ยวกับประเทศฟินแลนด์จากการนำเพลงพื้นบ้านมาใช้และหนึ่งในผลงานที่ได้รับความนิยมอย่างมากคือบทประพันธ์ฟินแลนด์เดีย (Finlandia) จากนักไวโอลินผู้ประพันธ์ที่ยิ่งใหญ่ เขาได้ประพันธ์บทเพลงเดี่ยวไวโอลินคอนแชร์โตไว้ 1 บท และได้รับความนิยมอย่างมากในเวลาต่อมา เขาได้รับยกย่องจากประเทศฟินแลนด์ให้เป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อชาติก่อนเขาเสียชีวิตลงเมื่อวันที่ 20 กันยายน ค.ศ. 1957

บทเพลงไวโอลินคอนแชร์โตในบันไดเสียง ดี ไมเนอร์

ด้วยชื่อเสียงโด่งดัง ฝันอยากเป็นนักไวโอลินแต่ไม่มีโอกาส เขาได้ประพันธ์บทเพลงเดี่ยวไวโอลินคอนแชร์โตไว้ 1 บท เป็นบทเพลงลำดับที่ 47 มี 3 ท่อนคือ 1. Allegro moderato, 2. Adagio di molto, และ 3. Allegro ma no troppo บทประพันธ์นี้ได้แสดงต่อสาธารณะชนเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1904 ในช่วงแรกของการแสดงบทเพลงนี้ไม่ได้รับความนิยมจากผู้ชมแต่หลังจาก ยาซา ไฮเฟตซ์ (Jascha Heifetz, 1901-1987) นักไวโอลินที่มีชื่อเสียงระดับโลกนำออกแสดงและบันทึกเสียง ไวโอลินคอนแชร์โตในบันไดเสียง ดี ไมเนอร์ ก็เป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางในเวลาต่อมา

พื้นฐานสำคัญในการฝึกซ้อม

การฝึกซ้อมแบ่งเป็น 5 องค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

1) **การฟัง** ผู้ฝึกซ้อมต้องมีทักษะการฟังอันเป็นองค์ประกอบหลักในการสร้างเสียงดนตรีที่ดี ในขณะที่ฝึกซ้อมหรือสร้างเสียงใดๆ ก็ตาม ผู้ฝึกซ้อมต้องฟังเสียงที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องของคุณภาพเสียง ลักษณะเสียง ระดับเสียง ความสั้นยาวของเสียงรวมไปถึงการฝึกซ้อมกับผู้บรรเลงคนอื่น ๆ เป็นต้นพร้อมๆ กับการปรับปรุงให้เป็นเสียงที่ผู้ฝึกต้องการ ผู้ฝึกต้องเรียนรู้และพัฒนาทักษะการฟังอย่างสม่ำเสมอด้วยการฝึกฟังดนตรีจากสื่อต่างๆ หรือการเข้าชมการแสดงดนตรีและสังเกต วิเคราะห์เสียงที่เกิดขึ้น

2) **การศึกษายบทเพลง** ก่อนการฝึกซ้อมผู้ฝึกซ้อมควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทเพลงนั้นๆ เช่น ประวัติผู้ประพันธ์ ความเป็นมาของบทเพลง ลักษณะการประพันธ์ โครงสร้างของบทเพลง เทคนิคต่างๆ ในบทเพลง เป็นต้น เพื่อการฝึกซ้อมให้เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

3) **การอ่านโน้ต** การอ่านโน้ตเปรียบได้เหมือนกับการอ่านหนังสือ ในขณะที่มองโน้ตหรืออ่านหนังสือสมองจะตีความไปพร้อมๆ กับการเห็นสัญลักษณ์และการอ่านต่างๆ หากผู้ฝึกมีความเข้าใจในการอ่านสัญลักษณ์ และคำอธิบายเพลงอย่างถูกต้องจะช่วยให้การฝึกซ้อมมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งยังช่วยให้เข้าใจและตีความของบทเพลงดีขึ้น

4) **การจดจำ** ในขณะที่ฝึกซ้อมผู้ฝึกควรฝึกจำโน้ตด้วยวิธีการจำโน้ตเพียงส่วนเดียวแล้วซ้อมส่วนนั้นอาจเป็นส่วนที่สั้นมากก็ได้เพื่อค่อยๆ เรียนรู้โน้ตพร้อมๆ กับการดึงความสนใจมาที่การฟังมากกว่าการจดจำกับการอ่านโน้ต ในขณะที่ไม่ได้ฝึกซ้อมผู้ฝึกควรนึกหรือร้อง สิ่งที่ได้ฝึกอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้การจดจำยังรวมไปถึงการจดจำสิ่งที่ฝึกซ้อมด้วยเช่น การเคลื่อนไหวร่างกายต่างๆ แรงที่ใช้ จังหวะ ปริมาณลมที่ใช้ การหายใจเข้า-ออก เป็นต้น

5) **สมาธิ** สมาธินับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด ในขณะที่ฝึกซ้อมทุกครั้งผู้ฝึกซ้อมต้องมีสมาธิกับสิ่งที่ฝึกซ้อมอยู่ไม่ว่าจะระยะเวลาสั้นหรือนานเพียงใด ก็ตามเพื่อ สังเกต ฟัง วิเคราะห์ และแก้ปัญหาต่างๆ

วิธีการดำเนินงาน

การเตรียมข้อมูล

ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย หนังสือ โน้ตดนตรี วิทยานิพนธ์ วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสืบค้นจากแหล่งข้อมูลดังนี้

- 1) ห้องสมุดดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
- 2) สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรังสิต
- 3) แหล่งข้อมูลสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์จากเว็บไซต์

ขั้นตอนการดำเนินการ

- 1) รวบรวมข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับประวัติของผู้ประพันธ์และที่มาของบทประพันธ์ รวมไปถึงการข้อมูลวิธีการฝึกซ้อม
- 2) ศึกษาและฝึกซ้อมบทเพลง

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากประวัติของผู้ประพันธ์และที่มาของบทเพลง รวมไปถึงอิทธิพล ของบทเพลง เพื่อแนวทางในการบรรเลงและฝึกซ้อม
- 2) ศึกษาเทคนิคและลักษณะทางดนตรีต่างๆ ในบทประพันธ์

ขั้นตอนการนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลวิธีการฝึกซ้อมเพื่อประสิทธิภาพในการฝึกซ้อมในแต่ละส่วน โดยจำแนกส่วนต่างๆ ที่มีปัญหาและลำดับขั้นตอนการฝึกซ้อม

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง การฝึกซ้อมเพื่อการแสดงบทเพลง ไวโอลินคอนแชร์โตในบันไดเสียง ดี ไมเนอร์ ของชอง ซีเบลิอุส เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ.2556 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ.2556

ตัวอย่างแนวทางการฝึกซ้อม

ผู้เขียนได้ทำการศึกษาบทเพลง โน้ต เทคนิค หลังจากนั้นจึงวางแผนการฝึกซ้อมโดยเริ่มจากส่วนที่มีความยากหรือต้องใช้ระยะเวลาฝึกมากก่อน ผู้เขียนคำนึงถึงส่วนที่มีความคล้ายในด้านเทคนิค และเลือกส่วนที่มีความยากมากกว่าเพื่อให้เข้าใจการทำงาน เมื่อเจอส่วนอื่นๆ ที่มีความคล้ายทางเทคนิคต่อไปก็จะใช้เวลาน้อยลงในการฝึกซ้อมทั้งยังมีประสิทธิภาพมากขึ้นอีกด้วย สำหรับบทความวิจัยฉบับนี้ ผู้เขียนได้เลือกตัวอย่างในการฝึกซ้อมบรรเลงเดี่ยวไวโอลินห้องที่ 59-70 และห้องที่ 122-123 ซึ่งเป็นส่วนที่น่าสนใจและมีเทคนิคขั้นสูงควรแก่การศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการเรียนรู้และฝึกซ้อมต่อไป

การฝึกซ้อมบรรเลงเดี่ยวไวโอลินห้องที่ 59-70

จากตัวอย่างที่ 1 ผู้ฝึกซ้อมต้องจับกลุ่มโน้ต 4 ตัว เพื่อฝึกซ้อมตำแหน่งมือและนิ้วโดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน (ถ้าผู้ฝึกซ้อมมีปัญหาทางการเคลื่อนของมืออาจใช้วิธีการฝึกโน้ตบรรเลงเดี่ยวห้องที่ 49 ช่วยก่อนได้)

ตัวอย่างที่ 1 โน้ตบรรเลงเดี่ยวไวโอลินห้องที่ 58-71

ขั้นตอนที่ 1 ซ้อมคอร์ดด้วยการกดนิ้วควบที่ละ 2 สาย เพื่อตรวจตำแหน่งมือ นิ้วและเสียงให้ถูกต้อง ทำจนครบทุกชุดคอร์ด (ตัวอย่างที่ 2)

ตัวอย่างที่ 2 การซ้อมคอร์ดด้วยการกดนิ้วควบที่ละ 2 สาย

ขั้นตอนที่ 2 ซ้อมคอร์ดด้วยการกดนิ้วควบทีละ 3 สายพร้อมกัน เพื่อฝึกมือและนิ้วให้ทำงานจากการกดคอร์ดหนึ่งไปยังอีกคอร์ดหนึ่ง (ตัวอย่างที่ 3)

ตัวอย่างที่ 3 การซ้อมคอร์ดด้วยการกดนิ้วควบทีละ 3 สาย

ผู้ฝึกควรฝึกจากช้าแล้วค่อยๆ เร็วขึ้นโดยมีเครื่องเคาะจังหวะเป็นตัวช่วยในการฝึก หลังจากนั้นให้ฝึกตามขั้นตอนดังกล่าวจนได้จังหวะที่ผู้ฝึกต้องการบรรเลง แล้วจึงค่อยเริ่มฝึกซ้อมตามโน้ตจริงโดยใช้แยกคันชักขึ้น-ลงตามปกติ

การฝึกซ้อมบรรเลงเดี่ยวไวโอลินห้องที่ 122-123

จากตัวอย่างที่ 4 ในห้องที่ 122-123 คือการพรมนิ้ว (Trill) หรือการเล่นโน้ตสลับไปมา 2 ตัวอย่างรวดเร็วโดยใช้นิ้ว 1 และ 2 ที่สาย E โดยมีแนวทำนองอีกที่สาย A ผู้เล่นจึงต้องใช้การกดนิ้วควบสายด้วยแต่โน้ตทำนองที่สาย A ต้องขาดจากกัน ซึ่งคือสาย E จะถูกพรมนิ้วและเล่นตลอดเวลา ส่วนสาย A เล่นทีละโน้ตจึงต้องฝึกทั้งมือขวาและซ้าย ผู้ฝึกควรเริ่มจากมือซ้ายก่อน

ตัวอย่างที่ 4 โน้ตบรรเลงเดี่ยวไวโอลินห้องที่ 119-124

มือซ้าย แบ่งเป็น 3 ขั้นตอนการฝึก

1. ฝึกการกดนิ้วควบนิ้ว 2 สาย ใช้คันชักสีทั้ง 2 สายโดยเชื่อมเสียงทั้งหมดก่อนเพื่อตรวจระดับเสียงและเรียนรู้การ ทำงานของกล้ามเนื้อนิ้วรวมไปถึงจังหวะในการกดหรือปล่อยนิ้วให้ถูกต้อง (ตัวอย่างที่ 5)

ตัวอย่างที่ 5 การฝึกซ้อมบรรเลงเดี่ยวไวโอลินห้องที่ 122-123 ชั้นตอนที่ 1

2. ฝึกการพรมนิ้วด้วยการเล่นเชบัต 2 ชั้น เมื่อเล่นทำนองบนสาย A ได้แล้ว ให้ฝึกเหมือนขั้นตอนแรกเพียงเพิ่มการพรมนิ้วโดยเล่น F สลับ Gb โดยเล่นสลับกันในอัตราจังหวะเชบัต 2 ชั้น

3. ฝึกการพรมนิ้วให้เร็ว ฝึกพรมนิ้วให้เร็วที่สุดเท่าที่ผู้ฝึกทำได้โดยยังคงนิ้วควบ 2 สาย และสีทั้ง 2 สายเช่นเดิม เพื่อตรวจระดับเสียงและจังหวะให้ถูกต้อง

มือขวา หลังจากที่ได้ฝึกมือซ้ายอย่างถูกต้องและชำนาญแล้วจึงเริ่มฝึกมือขวา โดยเริ่มจากการสีควบ 2 สาย สลับกับลากเสียงสาย E ค้างไว้สายเดี่ยว แยกคันชักต่อ 1 โน้ตบนสาย A เมื่อถึงจังหวะของโน้ตที่เคลื่อนที่บนสาย A ตัวต่อไปจึงสีควบ 2 สายอีกครั้ง ทำเช่นนั้นจนครบ เพื่อเรียนรู้การเคลื่อนไหวของแขนที่มือขวาระหว่างการข้ามสาย สีควบ 2 สาย และการสีสาย E สายเดี่ยว

ผู้ฝึกควรเริ่มฝึกจากจังหวะที่ช้ามาก่อน เพราะต้องอาศัยสมาธิในการฝึกกล่อมเนื้ออย่างมาก แล้วจึงค่อยเร่งจังหวะ ตามลำดับเมื่อชำนาญจนถึงตามจังหวะที่ต้องการ (ตัวอย่างที่ 6)

ตัวอย่างที่ 6 การฝึกมือขวาโดยการแยกคันชักต่อโน้ต 1 ตัว

หลังจากผู้ฝึกเข้าใจการทำงานของแขนแล้วให้เพิ่มการเชื่อนโน้ตเป็น 2 และ 3 ตัวต่อ 1 คันชักตามลำดับ

บทสรุป

จากการศึกษาบทเพลงและการฝึกซ้อมตามขั้นตอนของผู้เขียน ส่งผลให้การฝึกซ้อมเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพตามเป้าหมายและเวลาที่วางไว้ ได้รับความรู้ความเข้าใจเทคนิคผ่านการฝึกซ้อมบทเพลงเป็นอย่างดีแต่ในการแสดงยังคงมีข้อผิดพลาดบ้างเล็กน้อย ซึ่งในแต่ละครั้งในการบรรเลงยังพบว่าสิ่งที่ผิดพลาดอาจแตกต่างกันออกไปจึงต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขตามขั้นตอนต่อไป

แต่ละคนอาจมีปัญหาในการฝึกซ้อมและบรรเลงแตกต่างกัน ผู้ฝึกควรคิดแบบฝึกหัด วิธีซ้อมวิธีแก้ปัญหา ไม่เพียงแต่แนวทางที่ผู้เขียนได้อธิบาย เมื่อพบปัญหาในการฝึกซ้อมหรือบรรเลง ผู้ฝึกควรแก้ปัญหานั้นๆ ในแบบที่เกิดประโยชน์กับตัวเองมากที่สุด ไม่จำเป็นต้องใช้วิธีของผู้เขียนเท่านั้น แต่สิ่งที่สำคัญคือการคิดวิเคราะห์เป็นขั้นตอนก่อนลงมือปฏิบัติฝึกซ้อมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ไม่เพียงแต่ในบทเพลงที่ผู้เขียนนำเสนอเท่านั้น ผู้ฝึกสามารถนำแนวทางนี้ไปประยุกต์ใช้กับเทคนิคการฝึกซ้อมต่างๆ อีกด้วย

บรรณานุกรม

- ภาวไล ตันจันทร์พงศ์. "การสร้างความมั่นใจสำหรับการแสดงเดี่ยว (Rising Up Confidence in Solo Performance)." *วารสารดนตรีรังสิต* 7, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2555): 40-47.
- อภิชัย เลี่ยมทอง. "หลักสำคัญสำหรับการฝึกซ้อมดนตรีเพื่อประสิทธิภาพสูงสุด." *วารสารดนตรีรังสิต* 7, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2555): 29-39.
- Auer, Leopold. *Violin Playing as I Teach It*. New York: Dover Publications, 1980.
- Courvoisier, Karl. *The Technique of Violin Playing the Joachim Method*. New York: Dover Publications, 2006.
- Fischer, Simon. *Practice*. London: Peter Editon, 2004.
- Flesch, Carl. *The Art of Violin Playing Book 2*. Translated and Edited by Eric Rosenblith. New York: Carl Fischer, 2008.
- Martens, Frederick H. *Violin Mastery*. Mineola, NY: Dover Publications, 2006.
- Mozart, Leopold. *A Treatise on the Fundamental Principles of Violin Playing*. 2nd ed. Translated by Editha Klocker. New York: Oxford University Press, 1951.
- Rickards, Guy. *Jean Sibelius*. 2nd ed. New York: Phaidon Press, 2008.
- Stowell, Robin. *The Cambridge Companion to the Violin*. New York: Cambridge University Press, 1992.